

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2023 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny

w składzie :

Przewodniczący: sędzia Bartłomiej Pawlik

Protokolant: Justyna Malczyk

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2023 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa G. T. i D. T.

przeciwko (...) Bank (...) SA z siedzibą w W.

o ustalenie i zapłatę

I. ustala, że nie istnieje stosunek prawny kredytu wynikający z umowy o kredyt numer (...) zawartej w dniu 2 stycznia 2009 roku pomiędzy powodami G. T. i D. T., a Bankiem (...) SA z siedzibą w W., którego następcą prawnym jest (...) Bank (...) SA z siedzibą w W.;

II. zasądza od strony pozwanej (...) Bank (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powoda G. T. kwotę 29.986,15 złotych (dwadzieścia dziewięć tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt sześć złotych i 15/100) i 31.313,02 franków szwajcarskich (trzydzieści jeden tysięcy trzysta trzynaście (...) i 02/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 września 2022 roku do dnia zapłaty;

III. zasądza od strony pozwanej (...) Bank (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powódki D. T. kwotę 29.986,15 złotych (dwadzieścia dziewięć tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt sześć złotych i 15 /100) i 22.942,08 franków szwajcarskich (dwadzieścia dwa tysiące dziewięćset czterdzieści dwa (...) i 08/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 września 2022 roku do dnia zapłaty;

IV. zasądza od strony pozwanej (...) Bank (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powoda G. T. kwotę 2.678,16 złotych (dwa tysiące sześćset siedemdziesiąt osiem złotych i 16/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwot:

- 2.403,23 zł od dnia 17 września 2022 roku do dnia zapłaty,

- 274,93 zł od dnia 20 grudnia 2022 roku do dnia zapłaty;

V. zasądza od strony pozwanej (...) Bank (...) SA z siedzibą w W. na rzecz powódki D. T. kwotę 2.678,16 złotych (dwa tysiące sześćset siedemdziesiąt osiem złotych i 16/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od kwot:

- 2.403,23 zł od dnia 17 września 2022 roku do dnia zapłaty,

- 274,93 zł od dnia 20 grudnia 2022 roku do dnia zapłaty;

VI. dalej idące powództwo w zakresie żądania zasądzenia odsetek oddala;

VII. zasądza od strony pozwanej solidarnie na rzecz powodów kwotę 11.834 zł tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od prawomocności wyroku do dnia zapłaty.

Sygn. akt I C 2036/22

UZASADNIENIE

Powodowie G. T. i D. T. w pozwie z dnia 28 listopada 2022 r. wniesionym przeciwko (...) Bank (...) S.A. w W. żądali:

1. zasądzenia na ich rzecz od strony pozwanej kwoty 59.972,30 zł i 54.255 CHF tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego banku w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu i pobraniem świadczeń nienależnych w okresie od dnia 06 stycznia 2009 r. do dnia 30 czerwca 2021r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 05 maja 2022 r. w następujący sposób:

- na rzecz G. T. kwoty 29.986,15 zł i 31.313,02 CHF;
- na rzecz D. T. kwoty 29.986,15 zł i 22.942,08 CHF,

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 września 2022 r. do dnia zapłaty

2. zasądzenia na ich rzecz od strony pozwanej kwoty 5.356,33 zł tytułem nienależnie pobranych przez stronę pozwaną składek ubezpieczenia niskiego wkładu własnego i składek ubezpieczenia pomostowego w następujący sposób:

- na rzecz G. T. kwoty 2.678,16 zł;
- na rzecz D. T. kwoty 2.678,16 zł,

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 września 2022 r. do dnia zapłaty

3. ustalenia nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego umowy kredytu w związku nieważnością umowy kredytu nr (...) zawartej w dniu 09 stycznia 2008 r. przez powodów z poprzednikiem prawnym strony pozwanej Bankiem (...) SA z siedzibą w W.

ewentualnie w razie nieuwzględnienia powyższych żądań w związku z uznaniem przez Sąd łączącej strony umowy kredytu za mogącą dalej obowiązywać w kształcie pozbawionym zapisów abuzywnych wniesli o:

4. zasądzenia na rzecz powodów od strony pozwanej kwoty 10.945,31 zł i 54.255 CHF tytułem bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego banku w związku z pobraniem środków w okresie od dnia 06 stycznia 2009 r. do dnia 30 czerwca 2021r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 05 maja 2022 r. w następujący sposób:

- na rzecz G. T. kwoty 5.472,65 zł i 31.313,02 CHF;
- na rzecz D. T. kwoty 5.472,65 zł i 22.942,08 CHF,

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 września 2022 r. do dnia zapłaty

5. zasądzenia na rzecz powodów od strony pozwanej kwoty 4.806,48 zł tytułem nienależnie pobranych przez stronę pozwaną składek ubezpieczenia niskiego wkładu własnego w następujący sposób:

- na rzecz G. T. kwoty 2.403,24 zł;
- na rzecz D. T. kwoty 2.403,24 zł,

wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 17 września 2022 r. do dnia zapłaty

Powodowie domagali się także zasądzenia kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztów zastępstwa procesowego jako dwukrotności stawki minimalnej oraz opłat skarbowych od pełnomocnictwa wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od tych kwot od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu żądania pozwu powodowie podnieśli, że zawarta pomiędzy stronami umowa kredytu zawiera postanowienia niedozwolone, zawarte §1 ust. 1, § 4 ust. 1 i § 17 pkt 1 umowy oraz § 37 ust. 1 i 2, § 38 ust. 1 i 2 i § 40 ust. 1 i 2 Regulaminu dotyczące wprowadzenia klauzuli waloryzacji kwoty udzielonego kredytu oraz sposobu spłaty określane dowolnie przez stronę pozwaną. Powodowie wskazał, że kwestionowane postanowienia wypełniają przesłanki określone w art. 385¹ k.c. pozwalające uznać je za abuzywne. Bezskuteczność kwestionowanych postanowień prowadzi do nieważności całej umowy, ponieważ jej dalsze obowiązywanie w kształcie pozbawionym kwestionowanych postanowień nie jest możliwe. Podnieśli, że niezależnie od ww. przesłanek bezwzględna nieważność spornej umowy upatrują w sprzeczności umowy z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo Bankowe, przekroczeniu przez stronę pozwaną granic swobody umów poprzez przyznanie sobie pełnej dowolności w zakresie ustalenia wysokości zobowiązań strony płodowej jako kredytobiorcy, oraz w sprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego. Na skutek nieważności przedmiotowej umowy całość środków pobranych przez pozwanego bank od powodów stanowi świadczenia nienależne, którego zwrotu powodowie domagają się na podstawie art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. Wartość roszczenia o zapłatę określili jako wysokość uiszczonych przez nich w wykonaniu spornej umowy na rzecz strony pozwanej rat kapitałowo – odsetkowych w kwotach w kwotach 59.972,30 zł i 54.255 CHF oraz opłat dodatkowych związanych z umowa w postaci składek na ubezpieczenia w łącznej kwocie 5.356,33 zł. Wskazali, że są rozwiedzeni, zaś po zwolnieniu powódki z długu przez bank raty kredytu spłacał tylko powód wnosząc o zasądzenie oddzielnych kwot stosownie do ich udziału w tych spłatach.

Strona pozwana (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu swojego stanowiska podała, że nie występują żadne sprzeczności umowy kredytu z przepisami powszechnie obowiązującego prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Nie ma podstaw do uznania postanowień umowy kredytu za niedozwolone. W ocenie strony pozwanej sporne postanowienia umowne są jednoznaczne, postanowienia umowy kredytu zostały indywidualnie uzgodnione z powodami. Zdaniem strony pozwanej, zakwestionowane postanowienia umowne nie naruszają w żaden sposób interesów powodów i nie godzą w dobre obyczaje. Powodowie zostali prawidłowo pouczeni o ryzyku kursowym Strona pozwana twierdziła, że nie ma w związku z tym podstaw do żądania zwrotu świadczenia przez powodów. Roszczenie powodów o zapłatę należy też kwalifikować jako niezgodne z zasadami współżycia społecznego. Strona pozwana zarzucała brak interesu prawnego po stronie powodów w żądaniu ustalenia. Wskazywała też na walutowy charakter udzielonego kredytu i możliwość utrzymania umowy jako umowy, w której walutę kredytu stanowić będzie (...) i zaś jego spłata będzie następować również w tej walucie. Ponadto strona pozwana podniosła bark po stronie powódki legitymacji procesowej czynnej, ponieważ na mocy umowy zwartej z bankiem powódka została zwolniona z długu związanego z udzielonym kredytem, zaś w umowie tej zrzekła się wszelkich roszczeń wobec strony pozwanej, które mogły powstać w przyszłości na tle umowy kredytu. Ponadto zarzuciła, że powódka jako pracownik banku miała odpowiednią wiedzę i doświadczenie w zakresie mechanizmu funkcjonowania wymiany walut oraz ryzyka kursowego, a zatem zdawała sobie sprawę z rozmiarów tego ryzyka i nie może powoływać się na niedopełnienie przez bank obowiązku informacyjnego.

Na rozprawie w dniu 11 października 2023 r. powodowie zostali pouczeni przez sąd, że jeżeli sąd przyjmie, że sporna umowa kredytu zawiera postanowienia niedozwolone, których konsekwencją jest jej nieważność, może to spowodować dla nich skutki w postaci konieczności rozliczenia się z bankiem ze spełnionych przez obie strony świadczeń. Bank między innymi może dochodzić od nich kwoty udzielonego kredytu, również w wysokości waloryzowanej. Powodowie oświadczyli, że mają świadomość konsekwencji nieważności umowy i nadal domagają się ustalenia jej nieistnienia (k. 456).

W piśmie procesowym z dnia 03 kwietnia 2023 r. strona pozwana zarzut skorzystania z prawa zatrzymania świadczenia, które w razie uwzględnienia roszczenia objętego powództwem będzie przysługiwała powodom wobec pozwanego banku, do czasu zaoferowania bankowi zwrotu świadczenia w postaci kwoty wypłacanej powodom w wykonaniu umowy kredytu w wysokości 321.732,36 zł albo zabezpieczenia roszczenia o jej zwrot.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Bezspornym jest, że (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. jest następcą prawnym Banku (...) S.A. z siedzibą w W..

Powodowie poszukiwali kredytu na sfinansowanie zakupu domu i w związku z tym zapoznali się z ofertami kilku różnych banków. Rozważali zawarcie umowy kredytu w złotych polskich, jednak zapoznając się z ofertami banków okazywało się, że w przypadku takiego kredytu ich zdolność kredytowa oceniana była jako niższa niż w przypadku kredytu waloryzowanego walutą obcą. Ostatecznie powodowie jako najbardziej korzystną uznali ofertę poprzednika prawnego strony pozwanej - Banku (...) S.A. z siedzibą w W.. Podczas wizyty w placówce tego banku jego pracownik przedstawił im ofertę zawarcia umowy kredytu waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego ((...)) oraz informację, że przedstawiona im oferta jest dla nich bardzo korzystna. Z tych powodów skorzystali z oferty pozwanego banku. Przed zawarciem umowy w siedzibie poprzednika prawnego strony pozwanej pracownik banku zapewniał powodów, że waluta franka szwajcarskiego jest stabilna, zaś jej kurs ulega tylko niewielkim wahaniami. Przedstawił powodom kurs franka szwajcarskiego sprzed kilkunastu miesięcy i informacja ta obrazowała korzystny i stabilny kurs tej waluty. Nie poinformował ich jak kształtować się będzie saldo kredytu i wysokość jego rat przy skrajniej wysokości kursu tej waluty. Przed zawarciem umowy powodowie nie zostali w sposób klarowny i zrozumiały poinformowani o możliwych konsekwencjach ekonomicznych znacznego wzrostu kursu waluty franka szwajcarskiego i jego potencjalnego wpływu na wysokość kapitału kredytu i poszczególnych rat. Powodowie nie wyjaśniono w sposób dla nich przejrzysty i zrozumiały zasad działania mechanizmu klauzuli waloryzacyjnej. Nie zostali także poinformowani o ryzyku związanym z zastosowaniem przez pozwanego Bank takiego instrumentu, w szczególności że ryzyko wzrostu kursu tej waluty nie jest w żaden sposób ograniczone zawieraną umową. Nie omawiano z nim w jaki sposób bank ustala tabele kursowe oraz kurs franka szwajcarskiego, będące podstawą rozliczeń stron w związku z wykonywaniem umowy kredytu. Nie zwrócono im uwagi na zastosowanie w umowie dwóch kursów waluty – kursu kupna waluty przy określaniu wysokości salda kredytu i kursu sprzedaży waluty przy ustalaniu wysokości spłaty poszczególnych jego rat. Powodowie nie uświadamiali sobie wówczas rzeczywistego ryzyka kursowego. Mieli świadomość zmian kursu franka szwajcarskiego, jednak byli przekonani o stabilności tej waluty i nie zakładali wówczas, że kurs franka może wzrosnąć do obecnego poziomu. Powodowie nie mieli jakiegokolwiek szczególnej niż przeciętnej wiedzy z zakresu kredytów waloryzowanych kursem waluty obcej, wcześniej nie zawierali podobnych umów. Powódka miała wykształcenie ekonomiczne, pracowała w banku przy obsłudze klientów – osób fizycznych w zakresie czynności technicznych (przyjmowała w kasie wpłaty, otwierała rachunki złotowe), natomiast nie miała żadnego doświadczenia w zawieraniu umów związanych z walutą obcą.

Dowód: zeznania powodów k. 455v.-456.

Powodowie w dniu 28 listopada 2008 r. złożyli wniosek o udzielenie przez Bank (...) S.A. kredytu w wysokości 130.319,83 CHF. z przeznaczeniem na zakup domu położonego w Ś. przy ul. (...). We wniosku wskazano, że wnioskowana kwota kredytu wyniesie równowartość 306.851,00 zł i kredyt będzie spłacany w złotych.

Dowód: wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego - k. 172-174.

Wraz z wnioskiem o udzielenie kredytu powodowie złożyli sporządzone na wzorcu dostarczonym przez bank i podpisane osobiście oświadczenia z dnia 28 listopada 2008 r., że znane jest im ryzyko wynikające ze zmiany kursu waluty obcej w stosunku do złotych polskich i że w przypadku wzrostu kursu waluty, nastąpi odpowiedni wzrost kwoty kredytu, odsetek i kwoty rat kapitałowo odsetkowych przypadających do spłaty i określonych w złotych. Potwierdzili otrzymanie informacji o kosztach obsługi kredytu w przypadku niekorzystnej zmiany kursu waluty.

Dowody: oświadczenia powodów - k. 170.

Powodowie w dniu 02 stycznia 2009 r. zawarli z Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. umowę kredytu budowlanego w walucie wymiennej nr (...) na mocy której bank zobowiązał się udostępnić kredytobiorcom kredyt w łącznej kwocie 124.581,36 CHF na okres do dnia 04 stycznia 2038 r. (§ 1 ust. 1-3 umowy) Wskazana wyżej kwota przeznaczona była w wysokości 123.225,88 CHF na budowę domu jednorodzinnego w zabudowie bliźniaczej położonego w Ś. przy ul. (...), natomiast w pozostałej części, tj. 1.355,48 CHF na sfinansowanie należnej bankowi opłaty przygotowawczej. Kredyt miał zostać wypłacony w dwóch transzach w kwocie 110.266 CHF, nie więcej niż 276.000 zł i w kwocie 12.959,88 CHF, nie więcej niż 30.851 zł, po przeliczeniu transz kredytu w (...) na złotówki po kursie kupna dla waluty według tabeli kursów obowiązującej w dniu wypłaty kredytu na podstawie dyspozycji kredytobiorców na rachunek firmy (...) Sp. z o.o. w S. (§ 2 ust. 2 umowy). Z tytułu udzielonego kredytu bank pobrał od kredytobiorców opłatę przygotowawczą w kwocie 1.355,48 CHF, której potrącenie nastąpiło z pierwszej transzy kwoty udzielonego kredytu, bez odrębnej dyspozycji kredytobiorców (§ 2 ust. 2 umowy). Oprocentowanie kredytu w dniu zawarcia umowy wynosiło 2,77 % w stosunku rocznym, było zmienne i ustalane było w oparciu o stopę referencyjną 6M LIBOR dla (...) przy uwzględnieniu marży banku w wysokości 1,95 punktów procentowych (§ 3 ust. 1 umowy).

Kredytobiorcy zobowiązali się do spłaty kredytu wraz z odsetkami w terminach do dnia 5 każdego miesiąca. Spłata kredytu następowała w złotych. Zmiana kursu waluty wpływała na wysokość salda kredytu oraz raty kapitałowo – odsetkowej. Kredyt i odsetki spłacane miały być w równych ratach (annuitetowych). Termin spłat i wysokość rat określał harmonogram spłaty stanowiący integralną część umowy. Spłata następować miała w formie obciążenia należną kwotą kredytu i odsetek konta osobistego nr. (...) prowadzanego w (...) (§ 4 ust. 1- 3, 6 i 7 umowy).

W sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie miały postanowienia regulaminu kredytu hipotecznego i budowlanego (§ 17 umowy).

Zabezpieczeniem spłaty kredytu były:

- hipoteka zwykła w kwocie 124.581,36 CHF zabezpieczająca należność główną oraz hipoteka kaucyjna zabezpieczająca wiarytelności banku z tytułu odsetek umownych i koszty uboczne do kwoty 62.290,68 CHF na nabywanej za kredyt nieruchomości.
- cesja na rzecz banku praw z polisy ubezpieczenia kredytowanej nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych.
- ubezpieczenie niskiego wkładu własnego w (...) S.A, do czasu gdy saldo zadłużenia z tytułu kredytu zostanie spłacone w kwocie 31.863,47 CHF
- ubezpieczenie kredytu w (...) S.A do czasu przedłożenia przez kredytobiorcę w banku odpisu księgi wieczystej zawierającego prawomocny wpis hipoteki. (§ 6ust. 1, 2 i 3 umowy).

Z tytułu udzielonego kredytu Bank pobierał od kredytobiorców opłaty należne bankowi z tytułu ustanowienia zabezpieczenia w postaci ubezpieczenia spłaty kredytu w wysokości na dzień zawarcia umowy 0,215 % kwoty ubezpieczanego kapitału za okres 3 miesięcy co wynosiło 578,09 zł oraz unww w wysokości na dzień zawarcia umowy 3,5 % kwoty ubezpieczanego kapitału za okres 60 miesięcy co wynosiło 3.234,14 zł. Powyższe koszty obciążały kredytobiorców, zaś opłatami z tytułu ww. ubezpieczeń bank obciążał konto osobiste kredytobiorców przewidziane do obsługi kredytu, bez odrębnej dyspozycji kredytobiorców (§ 2 ust. 3 umowy, § 13 ust. 2 pkt 2, ust. 4 i ust. 5 umowy).

§18 ust. 3 umowy wskazywał, że kredytobiorcy zostali poinformowani o ponszeniu ryzyka walutowego i ryzyka zmiennej stopy procentowej co potwierdzają poprzez złożenie oświadczenia według wzoru obowiązującego w banku.

Dowód : umowa kredytu z dnia 02 stycznia 2009r., k. 22-26

Zawarta przez strony umowa sporządzona została przy wykorzystaniu stosowanego przez Bank wzorca umowy. Jej zapisy nie mogły być przez powodów negocjowane. Powodowie mogli jedynie określić kwotę kredytu (mieszczącą się w granicach określanych przez stronę pozwaną ich możliwości kredytowych) oraz czas na który chcieli zawrzeć umowę.

Dowody: wniosek o udzielenie kredytu hipotecznego - k. 172-174, zeznania powodów k. 455v.-456.

W myśl § 37 ust. 1 i 2 Regulaminu kredytu hipotecznego i budowlanego Banku (...) z dnia 7 listopada 2008r. kredyty w walutach wymiennalnych wypłacane są w złotych, przy zastosowaniu kursu kupna waluty obowiązującego w Banku w chwili wypłaty. Kredyty w walutach wymiennalnych podlegają spłacie w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży waluty obowiązującego w Banku w chwili spłaty.

Zgodnie zaś z § 38 ust. 1 i 2 Regulaminu odsetki, prowizje oraz spłaty naliczane są w walucie kredytu i podlegają spłacie w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży walut obowiązującego w Banku w chwili spłaty. W przypadku kredytu w walucie wymiennalnej, w celu ustalenia całkowitego kosztu i łącznej kwoty kosztów kredytu, stosuje się kurs sprzedaży waluty kredytu, obowiązujący w Banku w chwili ustalenia kosztu. W przypadku konieczności ustalenia w walucie wysokości kosztu podanego w złotych, stosuje się kurs kupna waluty kredytu, obowiązujący w Banku w chwili ustalenia kosztu.

§ 40 Regulaminu stanowił, że przypadku kredytów walutowych lub przeznaczonych na spłatę kredytu walutowego może wystąpić różnica pomiędzy udzieloną a przewidzianą do wypłaty kwotą kredytu wyrażoną w złotych, wynikającą z różnicy kursów walut. Ryzyko wystąpienia różnic kursowych ponosi kredytobiorca. Kredytobiorca zobowiązuje się do pokrycia ewentualnej różnicy pomiędzy kwotą kredytu przeliczoną na złote po kursie kupna obowiązującym w dniu złożenia wniosku o kredyt, a kwotą kredytu przeliczoną na złote po kursie kupna z dnia wypłaty kredytu, niezbędną do zamknięcia inwestycji. Nadwyżka z tytułu różnic kursowych zostanie wypłacona kredytobiorcy.

Odsetki, prowizje i opłaty są naliczane w walucie kredytu i podlegają spłacie w złotych, przy zastosowaniu kursu sprzedaży walut obowiązującego w Banku w chwili ustalenia kosztu (§38 Regulaminu).

Dowód : Regulamin kredytu hipotecznego i budowlanego Banku (...) z dnia 7 listopada 2008 r., k. 160-168.

Kredyt został wypłacony powodom w dwóch transzach w złotych polskich. Pierwszą transzę wypłacono w dniu 06 stycznia 2009 r., w kwocie 1.355 CHF tytułem sfinansowania opłaty przygotowawczej, która podlegała natychmiastowemu potrąceniu na rzecz banku) oraz na rzecz powodów w łącznej kwocie 285.169,95 zł, co przy zastosowaniu kursu kupna (...) wynoszącego 2,5862 zł według tabeli kursów obowiązującej w dniu wypłaty kredytu wynosiło równowartość 110.266 CHF. Drugą transzę wypłacono w dniu 27 stycznia 2009 r., w kwocie 36.562,41 zł, co przy zastosowaniu kursu kupna (...) wynoszącego 2,8212 zł według tabeli kursów obowiązującej w dniu wypłaty kredytu wynosiło równowartość 12.959,88 CHF.

Ponadto od powodów bank pobrał składki: w dniu 06 stycznia 2009 r. na ubezpieczenie kredytu w kwocie 549,85 zł oraz w dniach 06 stycznia 2009 r., 10 lutego 2004 r. i 14 lutego 2009 r. łącznie kwotę 4.806,48 zł tytułem składek ubezpieczenia niskiego wkładu własnego.

Dowód : zaświadczenie z banku z 02 czerwca 2022 r. k. 44.

W dniu 26 marca 2012 r. powodowie zawarli z (...) SA aneks do umowy kredytu nr (...) na mocy którego ustalono, że spłata kredytu następuje w walucie (...) w formie wpłat na rachunek przeznaczony do spłaty kredytu.

Dowód : aneks do umowy z 26 marca 2012 r. k. 27-28.

Wyrokiem z dnia 19 sierpnia 2020 r. wydanym przez Sąd Okręgowy w (...)w sprawie o sygn. akt IC 738/20 rozwiązano małżeństwo powodów przez rozwód. Wyrok uprawomocnił się z dniem 27 sierpnia 2020 r.

Dowód : odpis wyroku k. 43.

W dniu 13 października 2021 r. strona pozwana zawarła z powodami umowę na mocy której powódka D. T. zwolniona została z długu osobistego wynikającego z umowy łączącej strony umowy kredytu nr (...) z dniem spełnienia warunku polegającego na dostarczeniu przez G. T. polisy ubezpieczenia na życie do kwoty 331.000 zł ze wskazaniem banku jako uposażonego. Ponadto na mocy tej umowy powódka zrzekła się wszystkich swoich praw, uprawnień i roszczeń jakie na tle umowy kredytu mogłyby jej przysługiwać w przyszłości. Powód spełnił warunek dostarczenia bankowi polisy ubezpieczenia na życie i w dniu 13 października 2021 r. powód i strona pozwana zawarli aneks do umowy kredytu nr (...), na mocy którego G. T. stał się jedynym kredytobiorcą.

Dowód : umowa zwolnienia z długu z 13 października 2021 r. k. 32v.- 33, aneks do umowy z 13 października 2021 r. k. 31-32.

Zawierając umowę kredytu powodowie działali jako konsumenci, bowiem wykorzystali udzielony im kredyt zgodnie z określonym w umowie jego przeznaczeniem. Zakupiony za środki uzyskane z kredytu dom nie był przez nich wykorzystywany w celu prowadzenia działalności gospodarczej lub zarobkowej, tylko na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych rodziny powodów. Powodowie początkowo spłacali raty kredytu wyłącznie w złotych, zaś od 05 kwietnia 2012 r. w (...). Od daty zawarcia w dniu 13 października 2021 r. aneksu do umowy kredytu raty kredytu spłaca wyłącznie powód G. T.. Dotychczas powód nie spłacił udzielonego kredytu i umowa nadal podlega wykonaniu.

W okresie od dnia 06 stycznia 2009 r., tj od daty zawarcia umowy kredytu do dnia 02 czerwca 2022 r. r. powodowie z tytułu spłaty rat kapitałowych i odsetkowych kredytu nr (...), dokonali na rzecz pozwanego Banku, wpłat w łącznej kwocie 59.972,30 zł i 54.255,10 CHF. Tytułem rat kredytu spłacanych w (...) przez powodów wspólnie uiścili oni łącznie kwotę wysokości 45.884,16 (po podzieleniu pomiędzy powodów w częściach równych na każdego z nich przypadła kwota 22.942,08 CHF), zaś pozostałą kwotę, tj. 8.370, 94 CHF spłacił samodzielnie powód.

Powodowie w wykonaniu umowy uiścili na rzecz strony pozwanej dodatkowo:

- tytułem składki ubezpieczenia pomostowego w dniu 06 stycznia 2009 r. kwotę 549,85zł,
- tytułem składek ubezpieczenia niskiego wkładu własnego kolejno w dniu 06 stycznia 2009 r. kwotę 3.076,12 zł, w dniu 10 lutego 2014 r. kwotę 1.727,93 zł i w dniu 14 lutego 2014 r. kwotę 2,43 zł (łącznie 4.806,48 zł),

co dało łącznie tytułem ww. składek kwotę 5.356,33 zł.

Dowody : zaświadczenie z banku z 02 czerwca 2022 r. k. 44 – 48, zeznania powodów k. 455v.-456.

Pismem z dnia 16 sierpnia 2022 roku powodowie skierowali do strony pozwanej reklamację dotyczącą umowy kredytowej nr (...), w której podnosząc, że zawarta pomiędzy stronami umowa jest nieważna zażądali zapłaty na swoją rzecz kwoty 59.972,30 zł i 54.255,10 CHF tytułem zwrotu nienależnych środków pobranych od nich przez stronę pozwaną w okresie od dnia 05 lutego 2009 r. do dnia 05 maja 2022 r., ewentualnie zapłaty kwoty 10.945,31 zł i 54.255,10 CHF tytułem nienależnie pobranych rat kapitałowo – odsetkowych w wyższej wysokości, niż rzeczywiście powinni oni spłacić w ww. okresie w związku z zawarciem w umowie postanowień niedozwolonych. Ponadto wezwali stronę pozwaną do zapłaty kwoty 4.806,48 zł jako zwrotu nienależnie pobranych od powodów środków tytułem refinansowania składek ubezpieczenia niskiego wkładu własnego. Powyższe kwoty miały zostać niezwłocznie wpłacone przez stronę pozwaną na rachunek bankowy wskazany przez powodów.

W odpowiedzi na powyższą reklamację pismem z dnia 16 września 2022 roku strona pozwana wskazała na brak jest podstaw do uwzględnienia reklamacji i w konsekwencji uwzględnienia wezwania powodów do zapłaty. Stwierdziła, że przedmiotowa umowa jest ważna. Zwarcie takiej umowy dopuszczalne było w świetle obowiązującego wczas prawa, zaś umowa nie zawiera postanowień niedozwolonych, jak również nie narusza przepisów powszechnie obowiązującego prawa ani zasady swobody umów. Wskazała, że umowa o kredyt denominowany do waluty obcej stanowi standardową umowę o kredyt w rozumieniu Prawa bankowego.

Dowody :

- reklamacja z dnia 16 sierpnia 2022 r. wraz z pełnomocnictwem, k. 49-53,

- pismo strony pozwanej do powodów z dnia 16 września 2022 r., k. 54-56.

W pismach dnia 22 lutego 2023 r. skierowanych bezpośrednio do powodów umocowany do tego pełnomocnik zawodowy strony pozwanej złożył oświadczenia o skorzystaniu przez stronę pozwaną prawa zatrzymania kwoty 65.328,63 zł i 54.255.10 CHF , do czasu zaoferowania przez powodów zwrotu stronie pozwanej świadczenia wzajemnego w postaci kwoty 321.732,36 zł tytułem środków wypłaconych przez pozwanego bank na podstawie umowy kredytu albo zabezpieczenia roszczenia o jej zwrot. Powyższe pismo doręczono powodowi w dniu 27 lutego 2023 r. zaś powódka pisma wysłanego na adres jej zamieszkania nie podjęła z poczty w terminie\.

Dowody : pisma strony pozwanej wraz z pełnomocnictwami i dowodami doręczenia, k. 417-430.

Ustalony w sprawie i przedstawiony powyżej stan faktyczny w dużej mierze jest niesporny i oparty na niekwestionowanym przez strony nieosobowym materiale dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy w postaci dokumentów związanych z udzieleniem kredytu i jego późniejszą spłatą. Sąd uznał wyżej wymienione dokumenty za wiarygodne. Tym samym okazały się one przydatne w sprawie, stając się podstawą powyższych ustaleń faktycznych.

Ustalenia Sądu zostały dokonane również w oparciu o zeznania powodów w charakterze strony (art. 299 k.p.c.). Sąd dał wiarę zeznaniom powodów co do zakresu informacji udzielonych im o kredycie przed podpisaniem umowy, które były wiarygodne w świetle zasad doświadczenia życiowego, zważywszy na praktykę pozwanego banku związaną z udzielaniem kredytów, o której sąd uzyskał wiedzę z wielu podobnych sprawach rozpatrywanych przed tut. Sądem. Zeznania powodów są ponadto w ocenie Sądu wewnętrznie spójne oraz logiczne, korespondują też z dowodami w postaci dokumentów dotyczących spornej umowy kredytu. Powodowie w sposób jednoznaczny opisali okoliczności zawarcia umowy. Na podstawie ich zeznań możliwe było w szczególności ustalenie, że nie posiadali oni praktycznie żadnego wpływu na treść zawieranej z bankiem umowy kredytu. Z ich zeznań wynikało, że podpisali gotowy, przedłożony przez pracownika pozwanego banku projekt umowy oraz że nie mieli możliwości negocjowania warunków umowy. Z zeznań powodów wynikało też jednoznacznie, że oferta zaciągnięcia kredytu waloryzowanego kursem franka szwajcarskiego była prezentowana im jako produkt wysoce korzystny i bezpieczny, a także, że kredytobiorcom nie przedstawiono rzetelnej informacji w zakresie faktycznego ryzyka wiążącego się z możliwymi wahaniami kursu waluty obcej, do której indeksowany jest kredyt, nie wyjaśniono zasad ustalania kursu waluty będącego podstawą wzajemnych rozliczeń stron wynikających z umowy. Na bark rzetelnego i szczegółowego pouczenia kredytobiorców o zakresie ryzyka zmiany kursu waluty wskazuje też załączone do wniosku kredytowego ich oświadczenie z dnia 28 listopada 2008 r., które sprowadza się do bardzo ogólnych stwierdzeń odnośnie przekazanych im informacji. Strona pozwana nie zaoferowała natomiast dowodu, który potwierdzałaby, że zakres informacji udzielonych kredytobiorcom był szerszy niż wynika z tego ogólnikowego oświadczenia.

Pominięciu w oparciu o przepis art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. podlegał dowód z opinii biegłego zawnioskowany przez strony, gdyż miał wykazać fakty nieistotne dla rozstrzygnięcia o żądaniu pozwu zgłoszonym przez powodów jako główne i które to fakty zostały ustalone przez Sąd, w zakresie koniecznym do wydania wyroku, na podstawie pozostałego przedstawionego przez strony materiału dowodowego w postaci dokumentów, w szczególności zaświadczenia pozwanego banku z 02 czerwca 2022 r. Ponadto strony wnioskowoły o przeprowadzenie tego dowodu na wypadek rozpoznawania przez sąd ewentualnego żądania pozwu, czego sąd nie uczynił. Natomiast fakty, które miała wykazać opinia biegłego wnioskowana przez stronę pozwaną (wskazane w pkt 5 odpowiedzi na pozew) były nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem sąd badał przede wszystkim treść spornej umowy i okoliczności związane bezpośrednio z jej zawarciem.

Na podstawie art. 235² § 1 pkt 6 k.p.c. pominięciu podlegał wnioskowany przez stronę pozwaną dowód z zeznań świadka K. D. (1), bowiem pomimo zakreślenia jej przez Sąd terminu do wskazania adresu świadka, dotychczas tego nie uczyniła, co uniemożliwiało przeprowadzenie tego dowodu.

Wysokość dokonanych spłat rat kredytu sąd ustalił w oparciu o zaświadczenie strony pozwanej z 02 czerwca 2022 r., mając przy tym na uwadze, że strona pozwana nie tylko nie przedstawiła żadnych twierdzeń oraz dowodów, że powodowie spłacili do tej pory kredyt w innej wysokości niż dochodzona w procesie.

Sąd zważył, co następuje:

Powodowie w ramach żądania głównego wnosili o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego umowy kredytu w związku ze stwierdzeniem nieważności umowy kredytu hipotecznego nr (...) oraz o zasądzenie kwot wskazanych w punktach 1 i 2 pozwu. Jak z tego wynika, żądanie ustalenia nieistnienia stosunku prawnego umowy kredytu jest z jednej strony samodzielnym żądaniem pozwu, a z drugiej, stanowi przesłankę żądania zapłaty. W związku z tym dotyczy ono kluczowego w sprawie zagadnienia i dlatego należało je ocenić w pierwszej kolejności.

W pierwszej kolejności sąd zbadał czy powodowie mają interes prawny w dochodzeniu ustalenia nieważności spornej umowy kredytu. Podstawą roszczenia o ustalenie jest art. 189 k.p.c., który stanowi, że powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Kumulatywnymi przesłankami powództwa o ustalenie stosunku prawnego lub prawa są więc interes prawny powoda w dokonaniu żadanego ustalenia oraz istnienie stosunku prawnego lub prawa, którego powództwo dotyczy. Interes prawny

w rozumieniu art. 189 k.p.c. zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów w tym znaczeniu, że zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Zasada ta nie powinna jednak być pojmowana abstrakcyjnie, zwłaszcza w celu zawężającej interpretacji tej przesłanki do wytoczenia powództwa o ustalenie, lecz ze względu na konstytucyjnie gwarantowane prawo do sądu zawsze konieczna jest ocena istnienia interesu prawnego do wytoczenia tego powództwa na tle okoliczności faktycznych konkretnych spraw. Wprost wskazuje się, że pod rządami aktualnej Konstytucji RP (art. 8 ust. 2, art. 45 ust. 1, art. 241 ust. 1) oraz postanowień aktów prawa międzynarodowego (art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych - Dz. U. z 1977/38/167), koniecznym jest odstępianie od dawniej przyjmowanej ścieśniającej wykładni przesłanki „interesu prawnego”, a pojęcie to należy obecnie wyklądać z uwzględnieniem jak najszerszego rozumianego dostępu do sądów. Wobec tego należy także dodać, że przyjmuje się istnienie interesu prawnego zawsze, „gdy istnieje niepewność stanu prawnego” lub „gdy stronie nie stoi otworem droga procesu o świadczenie, a strona przeciwna kwestionuje jej prawo lub stosunek prawny”.

Zdaniem Sądu niewątpliwie powód G. T. posiada interes prawny w ustaleniu treści stosunku prawnego łączącego jego z pozwanym bankiem w zakresie w jakim domaga się uznania, że umowa kredytu jest nieważna. Wprawdzie kredytobiorca ma możliwość wystąpienia przeciwko bankowi wyłącznie z roszczeniem o zapłatę kwoty z tytułu nienależnego świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnej czynności prawnej i w toku tego postępowania może zostać zbadana kwestia ważności łączącej strony umowy, to jednak orzeczenie wydane w takiej sprawie nie rozstrzygnie definitywnie o możliwości dalszego wykonywania spornej umowy. Zauważyć należy, że przedmiotowa umowa podlega nadal wykonaniu, a zatem niniejsze powództwo o ustalenie dotyczy okresu de facto na przyszłość. Brak ustalenia na przyszłość faktu niezwiązania kredytobiorcy sporną umową spowoduje, że w świetle stanowiska banku istnieje bardzo znaczne ryzyko, iż będzie musiał w dalszym ciągu ponosić koszt kredytu. Dopiero stwierdzenie w wyroku, iż umowa kredytu jest nieważna gwarantuje zwolnienie strony powodowej od obowiązku regulowania rat kredytu w przyszłości. Obecnie nie jest możliwe ze strony konsumenta wytoczenie żadnego innego powództwa, które zwalniałoby go z obowiązku dalszego płacenia rat kredytu. Gdyby uznać, że kredytobiorca nie posiada interesu prawnego w przedmiotowym ustaleniu, to strona powodowa musiałaby płacić nienależne raty i za każdy okres

wytaczać nowe, kolejne powództwo o zapłatę. Sytuacji takiej nie można zaakceptować jako zgodnej z obowiązującym porządkiem prawnym.

Tak więc po stronie powoda występuje obecnie obiektywnie stan niepewności, co do kształtu stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu, zaś wydanie rozstrzygnięcia o ustaleniu zgodnie z wnioskiem kredytobiorcy doprowadzi do usunięcia tej niepewności i zapewni mu ochronę prawnie uzasadnionych interesów.

W ocenie Sądu powód skutecznie wykazał, że wydanie rozstrzygnięcia o ustaleniu wywoła skutki, w następstwie których sytuacja prawna stron zostanie określona w sposób jednoznaczny, eliminując tym samym ryzyko naruszenia określonych praw kredytobiorcy w przyszłości. Przez interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. należy rozumieć istniejącą po stronie powoda potrzebę uzyskania określonej korzyści w sferze jego sytuacji prawnej. Przy żądaniu ustalenia niezwiązania konsumenta umową na skutek jej nieważności sąd wydaje orzeczenie deklaratoryjne, potwierdzające ten fakt *ex tunc*, czyli stwierdzające, że umowa nie wiązała konsumenta od momentu zawarcia umowy kredytu. Nie bez znaczenia dla tej oceny jest też fakt zabezpieczenia umowy hipoteką, zaś tylko rozstrzygnięcie ustalające nieważność umowy będzie na obecnym etapie jej wykonywania stanowić podstawę do wykreślenia tej umownej formy zabezpieczenia. Problematiczna jest natomiast ocena występowania takiego interesu po stronie powódki, D. T., która na mocy umowy zwartej z pozwanym bankiem zwolniona została z długu wynikającego ze spornej umowy oraz zrzekła się prawa do występowania z roszczeniami na tle tej umowy. Należy jednak mieć na uwadze, że w przypadku ustalenia przez Sąd w wyniku rozpoznania sprawy nieistnienia łączącej strony umowy kredytu wszystkie czynności prawne podejmowane w związku z tą umową należy uznać za bezskuteczne. Dotyczy to przede wszystkim aneksów do umowy, jak i umownego zwolnienia powódki z długu wobec pozwanego banku, które zawierało oświadczenie powódki o zrzeczeniu się roszczeń wobec strony pozwanej. Oświadczenie to na skutek nieistnienia umowy również nie wywołuje skutków prawnych. Powódka ma zatem w ocenie sądu szeroko pojęty interes prawny w ustaleniu czy umowa kredytu nadal istnieje i czy w konsekwencji z długu wobec banku została skutecznie zwolniona i czy przysługują jej roszczenia na tle spornej umowy. Nie należy zapominać, że w przypadku ustalenia nieistnienia umowy, pozwanemu bankowi będzie przysługiwało roszczenie o zwrot kapitału kredytu wobec obydwójga kredytobiorców, w tym wobec powódki. Okoliczności te przemawiały za przyjęciem, że powódka ma również szeroko rozumiany interes w żądaniu ustalenia. Powyższe zważenia rozciągają się również na ocenę zarzutu strony pozwanej co do braku po stronie powódki legitymacji czynnej do występowania z powództwem.

Ocenę stosunku prawnego wynikającego z zawartej przez strony umowy Sąd przedstawi poniżej.

Na początku należy wskazać, że nie budzi wątpliwości, że przy zawieraniu spornej umowy kredytu Bank działał jako przedsiębiorca, zaś powodowie zawarli ją jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c. Przepis ten stanowi, że za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zaciągnięty przez powodów kredyt przeznaczony został wyłącznie na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych, nabyty dom nigdy nie służył prowadzeniu działalności gospodarczej lub zarobkowej, co przesądza przyjęcie, że zawierając umowę powodowie działali jako konsumenci.

Zgodnie z art. 69 art. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz.U. z 2020, poz. 1896 t.j. ze zm.), przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy (ust. 2).

Strony łączyła umowa kredytu, w której kwota kredytu została ustalona w (...). Z treści postanowień umowy wynika natomiast, że zarówno wypłata kredytu, jaki i jego spłata następuje w złotych. Wskazuje na to treść § 4 umowy oraz § 37 § 38 i § 40 Regulaminu w zw. z § 17 umowy. Kredyt został zatem udostępniony w złotych, a także był spłacany w złotych do chwili podpisania aneksu nr (...) do umowy kredytu w 2012 r., umożliwiającego spłatę bezpośrednio w (...). Również wniosek o udzielenie kredytu zawiera określenie wnioskowanej kwoty kredytu w PLN i w (...). Wprawdzie wniosek zawiera wskazanie waluty kredytu i kursu waluty, jednak nie zawiera wprost wskazania, w jakiej walucie będzie spłacany. Nadto jest to jednocześnie odmiennie uregulowane w umowie i regulaminie, gdzie strony postanowiły, że spłata kredytu następuje w złotych. W konsekwencji Sąd nie podziela stanowiska strony pozwanej w zakresie walutowego charakteru kredytu, gdyż ani jego wypłata ani spłata nie następowała w walucie. Zdaniem Sądu oceny tej nie zmienia fakt, że kwota kredytu została wyrażona w (...), ani to, że zabezpieczenie spłaty kredytu, również zostało wyrażone w tej walucie, jak również to, że spłaty kredytu były księgowane w (...), skoro realizacja umowy i jej spłata następowała w PLN. Pomimo tego, że bank zobowiązał się do udzielania kredytu w (...), to jednak umowa łącząca strony nie jest umową kredytu walutowego, gdyż wypłata i spłata następowała w złotych polskich. Na moment zawarcia umowy powodowie nie mieli możliwości dokonywania spłat bezpośrednio w walucie (...). Tym samym Sąd nie podziela argumentacji strony pozwanej, że możliwe jest przyjęcie rozwiązania polegającego na dalszym wykonywaniu spornej umowy po wyeliminowaniu z niej uznanych za abuzywne klauzul przeliczeniowych dotyczących spłaty kredytu i przyjęciu, że umowa od początku opiewa na walutę obcą i w tej walucie może być wykonywana. Sprzeczne byłoby to bowiem z istotą zawartej umowy oraz zamiarem jej stron.

Przedmiotowa umowa jest zatem umową złotowego kredytu denominowanego, a więc takiego, którego istotnym elementem jest mechanizm przeliczeniowy - klauzula denominacyjna konieczna do wyliczenia rzeczywiście wypłaconej kwoty kredytu oraz kwoty, jaką kredytobiorcy będą mieli obowiązek w przyszłości świadczyć. W umowie kwota kredytu została wyrażona w walucie obcej (...), jednakże wypłacona została w walucie krajowej według umownej klauzuli opartej na kursie kupna franków szwajcarskich, obowiązującej w dniu uruchomienia kredytu, zaś spłata kredytu następowała również w walucie krajowej, według umownej klauzuli opartej na kursie sprzedaży, obowiązującym w chwili spłaty umowy. Z powyższego względu w ocenie Sądu strony łączyła umowa kredytu denominowanego w walucie obcej (...), który nie jest kredytem walutowym, lecz złotowym, wykazującym przy tym duże podobieństwa do kredytu indeksowanego. Zarówno kredyty denominowane i indeksowane zawierają mechanizm przeliczeniowy – klauzulę waloryzacyjną na potrzeby ustalenia wysokości zobowiązania stron, a w późniejszym okresie wysokości rat do spłat. Oznacza to, że w dacie zawarcia umowy kredytobiorca nie wie, jaką konkretnie kwotę do wypłaty w złotych otrzyma, gdyż jest to uzależnione od kursu, jaki w dniu wypłaty kredytu lub transzy zostanie zastosowany przez bank. Przy czym w treści umowy strony nie ustaliły w jakiej dacie nastąpi wypłata transzy od momentu złożenia wniosku przez kredytobiorcę i przy uwzględnieniu spełnienia pozostałych warunków, w tym w zakresie zabezpieczenia spłaty. Strony ustaliły, że nastąpi to niezwłocznie po spełnieniu wyszczególnionych warunków. Nie sposób w takiej sytuacji uznać, że kwota kredytu wynikała z umowy, albowiem była zależna od decyzji banku, który miał wpływ na ustalane przez siebie kursy. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że przedmiot umowy został określony w (...), albowiem rzeczywiście kredytobiorca otrzymał do wypłaty środki pieniężne w złotych i nie była znana w momencie zawierania umowy kwota do wypłaty, która była objęta mechanizmem przeliczeniowym. Jednocześnie wskazać należy, że w umowie, ani regulaminie nie wprowadzono żadnych unormowań wskazujących na kryteria i zasady ustalania kursów walut przez bank. Zdaniem Sądu powyższe wskazuje, że sposób ukształtowania praw i obowiązków stron umowy jest nieprawidłowy, sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszający interes powodów, co skutkuje zasadnością wyeliminowania z umowy postanowień niedozwolonych. Kredytobiorcy nie mieli wpływu na zasady ukształtowania mechanizmu indeksacji ani możliwości negocjowania tego mechanizmu, bądź kursów walut. Skutkuje to jednostronnym ustaleniem przez bank wysokości wypłaconego kredytu oraz przeliczaniem złotych wpłacanych tytułem spłat rat kredytów.

Zdaniem Sądu zapisy umowy i stanowiącego jej integralną część Regulaminu, a konkretnie §1 ust. 1, § 4 ust. 1 i § 17 pkt 1 umowy oraz § 37 ust. 1 i 2, § 38 ust. 1 i 2 i § 40 ust. 1 i 2 Regulaminu mają charakter niedozwolonych klauzul umownych. W orzecznictwie przyjmuje się, że uprawnienie umowne pozwalające bankowi na kształtowanie kursów walut bez ustalonych kryteriów narusza dobre obyczaje, rażąco godzi w interes konsumenta i stanowi klauzulę

niedozwoloną (por. wyrok SN z 11.12.2019 r., V CSK 382/18; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 10.01.2022 r., I ACa 464/21). W takiej bowiem sytuacji bank uprawniony został do samodzielnego określania danych istotnie wpływających na wymiar zobowiązania drugiej strony. Nadto umowa zawiera zastrzeżenie spłaty kredytu wyłącznie w złotych.

Przepis art. 385¹§1 k.c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W myśl art. 385¹§2 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z §1 tego artykułu nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Stosownie do treści art. 385¹§3 k.c., niezgodnione indywidualnie są natomiast te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Zgodnie zaś z art. 385¹§4 k.c., ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Jak już wspomniano wcześniej powodowie posiadają status konsumenta (art. 22¹ k.c.), skoro dokonali czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z działalnością gospodarczą lub zawodową. Z treści umowy oraz przesłuchania stron wynika, że środki uzyskane z kredytu zostały przeznaczone na zakup lokalu mieszkalnego do użytku własnego kredytobiorców.

W ocenie sądu, kwestionowane przez powodów zapisy umowne mogą podlegać kontroli przewidzianej w art. 385¹ k.c., ponieważ strona pozwana nie udowodniła, że postanowienia przedmiotowej umowy kredytowej, dotyczące waloryzacji kredytu do waluty obcej, zwłaszcza w zakresie, w jakim odsyłały do sporządzonych przez nią tabel kursów walut, były przedmiotem indywidualnych uzgodnień pomiędzy stronami. Umowa była standardowo stosowanym wzorcem, obejmowała niezmiennie i nie podlegające negocjacom zapisy znajdujące zastosowanie do wszystkich kredytobiorców kredytów mieszkaniowych. W chwili podpisania umowy o kredyt powodom nie była znana wysokość zobowiązania banku – mechanizm został określony w § 37, 38 i 40 regulaminu, a tym samym wysokość zobowiązania. Tylko jedna strona została obciążona ryzykiem związanym ze zmiennością kursów. Postanowienia powyższe wynikały ze stosowanego wzorca umownego. Powodowie nie mieli wpływu na to, po jakim kursie bank przeliczy środki wypłacone w złotych na (...). Bank nie wykazał, aby uzgodnione zostały przepisy umowy w zw. z unormowaniami regulaminu w tym §1 ust. 1, § 4 ust. 1 i § 17 pkt 1 umowy oraz § 37 ust. 1 i 2, § 38 ust. 1 i 2 i § 40 ust. 1 i 2 Regulaminu które dotyczyły bezpośrednio ustalania wysokości zobowiązania powodów.

Zdaniem Sądu wskazane postanowienia umowne dotyczą głównych świadczeń stron, nadto nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W orzecznictwie w ostatnim czasie prezentowany jest pogląd, że klauzule dotyczące ryzyka walutowego i kursów walutowych określają główny przedmiot umowy kredytu. Klauzula waloryzacyjna wpływa na wysokość świadczenia kredytobiorcy, określa w jakiej wysokości świadczenie główne ma być spełnione. Na podstawie tej klauzuli, w dacie zawarcia umowy, powodowie nie mogli oszacować, jaką kwotę będą musieli spłacić w przyszłości, co przesądza o niejednoznaczności tych postanowień umownych i dopuszczalności ich badania pod kątem abuzywności, pomimo że dotyczą głównych świadczeń stron (wyrok SN z 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, LEX nr 2690299). Według Sądu obowiązek zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu w oznaczonych terminach spłaty stanowi główne świadczenie kredytobiorców. Przyjmuje on, że klauzula waloryzacyjna wpływa na wysokość tego świadczenia. W efekcie, sąd podziela stanowisko, że zastrzeżone w umowie kredytu złotowego denominowanego do waluty obcej klauzule kształtujące mechanizm indeksacji określają główne świadczenia kredytobiorcy (por. wyroki SN z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, OSP 2019, z.12, poz. 115 i z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, nie publ., 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, LEX nr 2771344). Wskazać ponadto należy, że zastosowany przez bank mechanizm indeksacji - denominacji przewidywał ryzyko walutowe, o którym kredytobiorca nie został poinformowany. Z zeznań powodów wynika, że nie posiadali pełnego rozeznania w zakresie skutków realizacji umowy kredytu hipotecznego indeksowanego do waluty obcej, pomimo ich oświadczenia w treści wniosku, że są świadomi

występowania ryzyka zmiany kursu waluty oraz ponoszenia konsekwencji zmiany kursu waluty. Po raz pierwszy w życiu zawierali umowę kredytu hipotecznego waloryzowanego kursem waluty obcej, zatem przy wyborze wariantu umowy zaufali pracownikowi banku – w tym co do wyboru waluty kredytu i jego warunków. Ocena umowy pod kątem jej abuzywności powinna uwzględniać stan z chwili jej zawarcia (uchwała SN z 20.06.2018 r., III CZP 29/17). Niedozwolone postanowienie umowne dotknięte jest bowiem bezskutecznością na korzyść konsumenta od początku, z mocy samego prawa (por. uchwała SN z 7.05.2021 r. III CZP 6/21).

Kredytodawca mógł dwukrotnie wpływać na wysokość świadczenia powodów. Pierwszy raz przy wypłacie kredytu, przeliczając kwotę udzielonego kredytu z (...) na złotówki po ustalonym przez siebie kursie. Drugi raz przy ustalaniu wysokości poszczególnych rat, kiedy znów następowało przeliczenie określonej w (...) kwoty raty na złotówki po kursie z Tabeli, czyli dowolnym. Wyżej opisany mechanizm określania wysokości świadczenia powodów jest w ocenie Sądu równoznaczny z przyznaniem kredytodawcy prawa do jednostronnego ustalenia wysokości zobowiązania. Takie ukształtowanie stosunku obligacyjnego narusza jego naturę, albowiem nie odnosi się do obiektywnych czynników, stanowiąc tym samym uprzywilejowanie jednej ze stron tego stosunku.

Według sądu, w okolicznościach niniejszej sprawy spełnione zostały warunki z art. 385¹ k.c. pozwalające na uznanie, że postanowienia umowy w części, w jakiej odsyłały do tabel kursowych, a zatem nie pozwalały na oszacowanie rzeczywistej kwoty do wypłaty i spłaty kredytu, są abuzywne. Mając ponadto na uwadze, że powodowie nie zostali również poinformowani o ryzyku walutowym w sposób umożliwiający ocenę możliwych skutków finansowych umowy w czasie jej realizacji w ocenie Sądu skutkuje uznaniem, że klauzule denominacyjne – waloryzacyjne były niejednoznaczne, sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały interes konsumenta. Bank miał bowiem możliwość rzetelnego poinformowania konsumenta o ciążyącym na nim ryzyku oraz wprowadzenie ewentualnych zapisów umowy ograniczających ryzyko kursowe po stronie powodów w tym z uwzględnieniem zdolności kredytowej powodów na moment zawarcia umowy oraz ustanowionego zabezpieczenia. W konsekwencji postanowienia umowy powodują, że ryzyko zmiany kursu waluty po stronie powodów jest nieograniczone.

Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z dnia 20 września 2018 r. (C-51/17 sprawa (...) Bank (...), (...) (...) K. Z.. Przeciwko T. I., E. K.) wskazał, że kredytobiorca musi zostać jasno poinformowany, iż podpisując umowę kredytu denominowanego w walucie obcej ponosi ryzyko kursowe, które z ekonomicznego punktu widzenia może okazać się dla niego trudne do udźwignięcia w przypadku spadku wartości waluty, w której otrzymuje wynagrodzenie w stosunku do waluty obcej, w której kredyt został udzielony. Po drugie, przedsiębiorca, w niniejszym przypadku instytucja bankowa, musi przedstawić ewentualne wahania kursów wymiany i ryzyko wiążące się z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej (zob. podobnie wyrok z dnia 20 września 2017 r., A. i in., C-186/16, EU:C:2017:703, pkt 50). W świetle powyższego (...) orzekł, że art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że wymóg, zgodnie z którym warunki umowy powinny być wyrażone prostym i zrozumiałym językiem, zobowiązuje instytucje finansowe do dostarczenia kredytobiorcom informacji wystarczających do podjęcia przez nich świadomych i rozważnych decyzji. W tym względzie wymaganie to oznacza, że warunek dotyczący ryzyka kursowego musi zostać zrozumiany przez konsumenta zarówno w aspekcie formalnym i gramatycznym, jak i w odniesieniu do jego konkretnego zakresu, tak aby właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny przeciętny konsument mógł nie tylko dowiedzieć się o możliwości spadku wartości waluty krajowej względem waluty obcej, w której kredyt był denominowany, ale również oszacować – potencjalnie istotne – konsekwencje ekonomiczne takiego warunku dla swoich zobowiązań finansowych. W okolicznościach niniejszej sprawy postanowienia umowne dotyczące mechanizmu indeksacji nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Zdaniem Sądu żaden przeciętny konsument – zwłaszcza w dacie zawierania spornej umowy, kiedy negatywne skutki finansowe związane z zawarciem umów indeksowanych lub denominowanych kursem (...) nie były przedmiotem powszechnej dyskusji – bez szczegółowego omówienia tej kwestii nie był w stanie przewidzieć ani zrozumieć wskazanych możliwych skutków wzrostu kursu waluty, do której był indeksowany kredyt. Ocena tego mechanizmu wymagała również wiedzy ekonomicznej. W tym zakresie niewystarczająca była świadomość, że kurs waluty może ulegać wahaniom. Z tych względów oświadczenie powodów złożone przy zawieraniu umowy o pouczeniu ich o ryzyku zmiany (wzrostu) kursu waluty (...) nie mogło mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Oświadczenie to ma charakter ogólny i nie zawiera stwierdzenia

w jakim zakresie powodom zostały przedstawione skutki wzrostu waluty. Przedstawione oświadczenie nie pozwala na ocenę, z jakich powodów razem ze wzrostem kursu (...), wzrosło saldo kredytu. Wobec tego należy uznać, że postanowienia umowne dotyczące denominacji nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, ponieważ nie pozwalały konsumentowi na ocenę, jakie konsekwencje ekonomiczne postanowienia te niosą dla jego zobowiązań finansowych.

W tym miejscu jako przeciwstawną argumentacji pozwanego banku, że powódka, jako pracownik sektora bankowego miała szeroką wiedzę na temat ryzyka kursowego należy przytoczyć treść wyroku (...) z 21 września 2023 r. w sprawie C-139/22, że pracownik banku, niezależnie od specjalistycznej wiedzy ekonomicznej czy finansowej oraz odbytych szkoleń podlega takiej samej ochronie, jak każdy konsument i na banku ciąży obowiązek poinformowania go o istotnych cechach zawieranej umowy i ryzykach z tym związanych.

W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że istotą „dobrego obyczaju” jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Dobre obyczaje odwołują się do takich wartości, jak uczciwość, szczerowość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania uniemożliwiające realizację tych wartości, w tym również takie, które zmierzają do niedoinformowania, dezinformacji, wykorzystania naiwności lub niewiedzy konsumenta (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 15 lutego 2017 r. wydany w sprawie o sygn. akt VI ACa 1918/15, LEX). Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, że powołane postanowienia umowne zawierające mechanizm przeliczeniowy, a więc przewidujące przeliczenie kwoty (...) wskazanej w umowie kredytu na kwotę w złotych wypłaconych kredytobiorcom środków według kursu kupna walut obowiązującego w banku, jak również przewidujące wysokość kwoty podlegającej spłacie w złotych jako równowartość wymaganej spłaty wyrażonej w (...), po jej przeliczeniu według kursu sprzedaży obowiązującego w banku w dniu spłaty – naruszają dobre obyczaje.

Spełniona została również przesłanka rażącego naruszenia interesów konsumenta, o której mowa w art. 385¹ § 1 k.c. Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję na jego niekorzyść praw i obowiązków wynikających z umowy (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 13 sierpnia 2015 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I CSK 611/14, LEX). Postanowienia umowne dotyczące indeksacji w sposób rażący naruszały interesy konsumenta z uwagi na fakt, że w wyniku ich zastosowania w sposób nierównomierny rozłożono pomiędzy stronami umowy ryzyko finansowe związane z zastosowaniem tego mechanizmu. Sąd miał głównie na uwadze, że zastosowane w umowie klauzule indeksacyjne nie zawierały żadnych ograniczeń co do możliwego wzrostu kursu (...) co narusza interes ekonomiczny konsumenta.

Skoro w przedmiotowej umowie powyższe klauzule spełniły przesłanki do uznania je za abuzywne, a w konsekwencji nieobowiązujące na podstawie art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w tej sytuacji należało rozważyć, czy na skutek wyeliminowania z zapisów związanych z przeliczaniem zobowiązania istnieje możliwość utrzymania w mocy i wykonywania dalszego tej umowy, czy nie ma takiej możliwości, a więc czy umowa powinna być uznana za nieważną.

W ocenie sądu ze względu na znaczenie tych klauzul dla przeliczania, tj. wypłaty i spłaty kredytu, po wyeliminowaniu tych klauzul, niemożliwe jest dalsze obowiązywanie umowy.

W art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 przewidziano, że państwa członkowskie stanowią, iż na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Uznanie zatem, przez Sąd, że postanowienia określające zasady przeliczania kwoty kredytu na walutę obcą są niedozwolonymi postanowieniami umownymi, oznacza, iż - zgodnie z art. 385¹ § 1 zd. 1 k.c. - nie wiązały one powoda (były *ex tunc* bezskuteczne).

Zgodnie z art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Nie sposób nie zauważyć w niniejszej sprawie, że pozostałe postanowienia umowy kredytowej mogą sprzeciwiać się takiemu wnioskowi, a więc prostemu wyeliminowaniu z nich klauzul przewalutowania i uznaniu, że strony powinny być związane postanowieniami umownymi w pozostałym zakresie.

Wylimitowanie z umowy kredytu klauzuli indeksacyjnej, prowadzioby w zasadzie do pozostawienia umowy kredytu wraz z kwotą kredytu wyrażoną w polskich złotych i oprocentowaną w oparciu o stawkę LIBOR (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r. III CSK 159/17, LEX nr 2642144). Dalsze obowiązywanie umowy przy wylimitowaniu klauzuli indeksacyjnej nie byłoby możliwe. Naturę stosunku prawnego w przypadku umowy kredytu indeksowanego/denominowanego wyznacza z jednej strony klauzula indeksacyjna, która umożliwia ustalić zadłużenie kredytowe w walucie obcej, zaś z drugiej strony oprocentowanie oparte na stawce LIBOR, które stosuje się do ustalonej w walucie obcej kwoty kredytu. Oba te elementy mają istotne znaczenie dla ustalenia sensu gospodarczego zawartej przez strony umowy, ich brak lub brak choćby jednego z nich podważa istotę istniejącego stosunku prawnego. W razie stwierdzenia abuzywności klauzuli ryzyka walutowego Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznaje obecnie, że utrzymanie umowy „nie wydaje się możliwe z prawnego punktu widzenia”, co dotyczy także klauzul przeliczeniowych przewidujących spread walutowy (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 marca 2019 r., w sprawie C-118/17, Z. D. przeciwko (...) Bank(...) Z., pkt 52 i z dnia 5 czerwca 2019 r., w sprawie C-38/17, GT przeciwko HS, pkt 43). Zdaniem Trybunału, jest tak zwłaszcza wówczas, gdy unieważnienie tych klauzul doprowadziłoby nie tylko do zniesienia mechanizmu indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również - pośrednio - do zaniknięcia ryzyka kursowego, które jest bezpośrednio związane z indeksacją przedmiotowego kredytu do waluty (por. wyrok z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, K. D. (2) i J. D. przeciwko (...) Bank (...), pkt 44). W konsekwencji w wyroku z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, K. D. (2) i J. D. przeciwko (...) Bank (...) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie temu, aby sąd krajowy, po stwierdzeniu nieuczciwego charakteru niektórych warunków umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i oprocentowanego według stopy procentowej bezpośrednio powiązanej ze stopą międzybankową danej waluty, przyjął, zgodnie z prawem krajowym, że ta umowa nie może nadal obowiązywać bez takich warunków z tego powodu, iż ich usunięcie spowodowałoby zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy (pkt 45). Wylimitowanie ryzyka kursowego, charakterystycznego dla umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, L.). Oznacza to z kolei, że po wylimitowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością (bezskutecznością) – por. wyrok SN z 11.12.2019r., sygn. V CSK 382/18, L.. Odnosząc się do kwestii możliwości zastąpienia określenia zobowiązania stron w oparciu o kurs średni franka szwajcarskiego ogłaszany przez Narodowy Bank Polski, w ocenie sądu takiej rozwiązanie jest niedopuszczalne. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 listopada 2019 roku (sygn. akt II CSK 483/18) stwierdził, że wypełnienie przez sąd luki powstałej na skutek usunięcia klauzul abuzywnych na przykład kursem średnim franka szwajcarskiego ogłaszanym przez Narodowy Bank Polski jest wykluczane w orzecznictwie przede wszystkim jako sprzeczne z celem dyrektywy 93/13, ponieważ takie działanie sądu niweluje skutek sankcyjny. Z wyroku (...) wydanego w sprawie C 260/18 wynika, że nie jest dopuszczalne zastępowanie kursów stosowanych przez bank przez kurs średni Narodowego Banku Polskiego.

Reasumując należało uznać, że po usunięciu z niej wspomnianych niedozwolonych postanowień umownych dotyczących indeksacji, zasad ustalania wysokości zobowiązania, a także zasad ustalania kursów (...) umowa jest sprzeczna z naturą stosunku prawnego w postaci kredytu indeksowanego kursem innej waluty. W ocenie Sądu nie istnieją w porządku prawnym żadne normy, które pozwalałyby na uzupełnienie luki powstałej po eliminacji tych postanowień. Z powyższych względów sąd uznał, że umowa jest nieważna na podstawie art. 58§1 k.c. w związku z art. 385¹§1 k.c. i w związku z art. 6 i ust. 1 i 2 dyrektywy 93/13/EW

Mając na uwadze powyższe sąd orzekł jak w punkcie I sentencji wyroku.

Powodowie dochodzą zapłaty kwot uiszczonych na rzecz pozwanego banku w wykonaniu nieważnej umowy z tytułu rat kredytu i składek ubezpieczeniowych (ubezpieczenia pomostowego i ubezpieczenia niskiego wkładu własnego). Jeśli zastosowanie przez bank w umowie kredytu klauzul indeksacyjnych doprowadziło do uznania umowy kredytu za nieważną w całości, a stosunek prawny kredytu za nieistniejący, to bank jest zobowiązany do zwrócenia kredytobiorcy

równowartości wszystkich środków tytułem spłaty rat kredytu, jak również pozostałych świadczeń związanych z zawarciem umowy kredytu, w tym z zapłaconej prowizji związanej z udzieleniem kredytu i innych opłat wynikających z umowy, takich jak pobrane przez bank składki na ubezpieczenia stanowiące formę zabezpieczenia kredytu. Powodom przysługuje zatem prawo do żądania ich zwrotu w oparciu o art. 405 w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. wyrok SN z 16.02.2021r., IIICZP 11/20, L.), stronie, która w wykonaniu umowy kredytu, dotkniętej nieważnością, spłacała kredyt, przysługuje roszczenie o zwrot spłaconych środków pieniężnych jako świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 w związku z art. 405 kc) niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu (uchwała Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 16 lutego 2021 r., sygn. III CZP 11/20, L.). Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11.12.2019r., sygn. akt V CSK 382/18 wskazał: „Odmienne stanowisko Sądu Apelacyjnego w tej kwestii jest sprzeczne z panującą niepodzielnie w doktrynie teorią dwu kondycji, jak również ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że w art. 410 § 1 c. ustawodawca przesądził, iż samo spełnienie świadczenia nienależnego jest źródłem roszczenia zwrotnego, przysługującego zubożonemu i nie ma potrzeby ustalania, czy i w jakim zakresie spełnione świadczenie wzbogaciło accipiensa ani czy na skutek tego świadczenia majątek solvensa uległ zmniejszeniu. Samo bowiem spełnienie świadczenia wypełnia przesłankę zubożenia po stronie powoda, a uzyskanie tego świadczenia przez pozwanego – przesłankę jego wzbogacenia (por. przytoczone przez powodów wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2011 r., I CSK CSK 1, nie publ., z dnia 9 sierpnia 2012 r., V CSK 372/11, nie publ., z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CSK 362/12, nie publ., z dnia 15 maja 2014 r., II CSK 517/13, nie publ., z dnia 29 listopada 2016 r., I CSK 798/15, nie publ. I z dnia 1 maja 2017 r., II CSK 541/16, nie publ.). Sąd orzekający w sprawie stoi na stanowisku, że jeśli w wyniku zawarcia umowy każda ze stron spełniła świadczenie na rzecz drugiej strony, to w przypadku nieważności umowy, bądź też w przypadku przyjęcia jej upadku wobec braku możliwości jej utrzymania po wyeliminowaniu postanowień abuzywnych, każda z nich ma własne roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia – bank o zwrot kwoty przekazanego kredytu, a kredytobiorca o zwrot świadczeń spełnionych na rzecz banku w wykonaniu umowy kredytowej. Zgodnie bowiem z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis ten stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 k.c.). Świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Przeciwko żądaniu zapłaty strona pozwana zgłosiła zarzut, że roszczenie powodów należy zakwalifikować jako sprzeczne z zasadami współzycia społecznego (art. 5 k.c.). Ponadto zgłosiła zarzut skorzystania z prawa zatrzymania.

Powoływanie się przez pozwanego na okoliczność, iż żądanie pozwu w zakresie zapłaty pozostaje sprzeczne z zasadami współzycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. nie zasługuje na uwzględnienie. Przepis art. 5 k.c. pozwala odmówić ochrony podmiotowi, który prawo swoje wykonuje sprzecznie z zasadami współzycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa. Istnienie w treści umowy sformułowanych przez przedsiębiorcę postanowień obarczonych wadliwością powoduje, że konsument jest w każdym czasie uprawniony do podniesienia przysługujących mu zarzutów. Skorzystanie z zarzutu nieważności umowy czy bezskuteczności jej postanowień nie może podlegać ocenie w świetle art. 5 k.c. Powołaniem się na zasady współzycia społecznego nie można podważać ani modyfikować wyraźnych dyspozycji przepisów prawnych, które, kierując się względami bezpieczeństwa obrotu prawnego, przewidują sankcję bezwzględnej nieważności czynności sprzecznych z prawem, a nie przewidując żadnych od tego wyjątków, samodzielnie i wyczerpująco przesądzają o prawach stron. Nieważność czynności prawnej nie ma nic wspólnego z nadużywaniem prawa przy jego wykonywaniu, a jest jedynie konsekwencją sprzeczności z ustawą dokonanej czynności. Powołanie na nieważność w procesie cywilnym, czy to w formie zarzutu, czy w pozwie o jej ustalenie są jedynie aktami o charakterze proceduralnym. Sankcja nieważności czynności prawnej następuje już z mocy prawa i dlatego nie przewiduje się jakiegoś materialnego uprawnienia do powoływania się na nieważność czynności prawnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2016 r., sygn. I CSK 615/15). Zauważyć jednak trzeba, że brak możliwości zastosowania art. 5 k.c. w zakresie samej sankcji wadliwej czynności prawnej nie wyłącza oceny z tej perspektywy roszczeń wynikających z nieważności czynności prawnej czy bezskuteczności jej

postanowień. Niemniej również w tym zakresie Sąd nie znajduje podstaw do uwzględnienia tego zarzutu. Zarzut ten winien być stosowany jedynie w szczególnych wypadkach, kiedy utrzymanie poprawnego formalnie rozstrzygnięcia pozostawałoby w opozycji do powszechnie przyjmowanego poczucia sprawiedliwości. Z uwagi na oczywistą przewagę rynkową, jaką dysponuje bank - przedsiębiorca nad powodami - konsumentami, zarzut ten podniesiony przez przedsiębiorcę w stosunkach z konsumentem może być uwzględniony jedynie wyjątkowo. W szczególności jednak nie może się na naruszenie zasad współzycia społecznego przez przeciwnika procesowego powoływać ten, kto sam działa wbrew tym zasadom. Wprowadzenie przez pozwany bank do obrotu pomiędzy stronami wzorca umowy zawierającego niedozwolone klauzule umowne, czy nieposzanowanie sytuacji powodów jako słabszego uczestnika rynku, doprowadzające do podważenia równości stron kontraktu z korzyścią dla siebie, stanowi właśnie naruszenie zasad współzycia społecznego, w szczególności mając na uwadze wynikający z art. 355 § 2 k.c. wymóg podwyższonej staranności działania takiego przedsiębiorcy. Na naruszenie zasad współzycia społecznego nie może zatem powoływać się pozwany bank, który swoim sam te zasady naruszał wprowadzając do umowy klauzule niedozwolone. Tym samym zarzut ten był nieuzasadniony.

Umowa kredytu, będąc umową dwustronnie zobowiązującą i odpłatną, nie jest umową wzajemną. Sąd w niniejszej sprawie aprobuje wywód zawarty w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego z 20 października 2021 r. (I ACa 155/21): Brak cechy wzajemności umowy kredytu wyklucza zastosowanie do niej art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. Rozważyć zatem trzeba możliwość sięgnięcia do tych przepisów w drodze analogii. W uzasadnieniu uchwały z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, iż kredytodawca może skorzystać z prawa zatrzymania w celu uniknięcia zagrożeń związanych z niewypłacalnością kredytobiorcy (konsumenta). Sąd Najwyższy uznał, że obowiązek zwrotu kapitału jest czymś więcej niż zobowiązanie do świadczenia wzajemnego, ma charakter bardziej podstawowy niż obowiązek zapłaty oprocentowania. Stanowisko to zostało powtórzone w uchwale składu 7 sędziów SN z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, przy czym - jako pogląd wyrażony w uzasadnieniu - nie ma mocy zasady prawnej, gdyż ta zastrzeżona jest wyłącznie dla sentencji uchwały. W ocenie Sądu Apelacyjnego, powyższe stanowisko Sądu Najwyższego jest błędne; prawa zatrzymania nie można stosować do umowy kredytu również w drodze analogii. Przepisy działu III „Wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych”, zawarte w tytule VII księgi III Kodeksu cywilnego mają charakter przepisów szczególnych w stosunku do przepisów działu I „Wykonanie zobowiązań” oraz działu II „Skutki niewykonania zobowiązań”. Dział III rozpoczyna art. 487 § 1 k.c., zgodnie z którym wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań wzajemnych podlegają przepisom działów poprzedzających niniejszego tytułu, o ile przepisy działu niniejszego nie stanowią inaczej. Tym samym jasno ustawiona została relacja między przepisami ogólnymi (działy I i II) dotyczącymi umów w ogólności oraz przepisami o charakterze *lex specialis* (dział III), wprowadzonymi

z uwagi na szczególne cechy umów wzajemnych. Nie wydaje się zatem poprawne rozciąganie przepisów działu III na umowy niewzajemne. Ponadto sięganie po analogię prawną powinno następować wówczas, gdy zachodzi potrzeba rozwiązania (regulacji) danego zagadnienia prawnego, a istnieje luka prawna i jednocześnie istnieją przepisy regulujące zagadnienia podobne, które mogą być przydatne do rozwiązania problemu nieuregulowanego wprost ustawą. W przypadku umowy kredytu nie zachodzą powyższe przesłanki warunkujące możliwość rozważenia zastosowania przepisów o zatrzymaniu per analogiam. Sytuacja prawna obu stron nieważnej umowy kredytu jest dostatecznie unormowana innymi przepisami i nie ma tu luki prawnej, która wymagałaby uzupełnienia w drodze analogii. Jak wskazuje się w doktrynie (T. W., Prawo zatrzymania w Kodeksie cywilnym, W. 1999, s. 125): „Zatrzymanie jest szczególnym środkiem zabezpieczenia określonych ustawowo wierzytelności. Celem tego środka zabezpieczającego jest skłonienie dłużnika wzajemnego, aby roszczenie zaspokoił lub je zabezpieczył. Praktyka wskazuje, że w razie skutecznego powołania się na prawo zatrzymania częstokroć, jeżeli nawet nie najczęściej, dochodzi do efektywnego wykonania zobowiązania przez adresata tego rodzaju zarzutu”. W istocie, w zarzucie zatrzymania chodzi o to, aby w sytuacji wzajemnych roszczeń, każdy

z wierzycieli spełniając swój dług odzyskał także swoją wierzytelność. Spełnienie obu świadczeń prowadzi do umorzenia obu długów, które nie nadają się do umorzenia przez potrącenie. Taki skutek w przypadku wzajemnie przysługujących wierzytelności pieniężnych można natomiast uzyskać poprzez skorzystanie z potrącenia. Roszczenie banku o zwrot kapitału nie jest - w ujęciu prawnym - czymś więcej niż roszczenie

o zwrot świadczenia z umowy wzajemnej. Roszczenie banku o zwrot kapitału nie jest także czymś więcej w ujęciu prawnym (i nie zawsze będzie czymś więcej w ujęciu ekonomicznym) niż roszczenie kredytobiorcy o zwrot tego, co sam świadczył na podstawie nieważnej umowy. Tym, co odróżnia rozliczenia nieważnej umowy kredytu, w której roszczenia restytucyjne przysługują obu stronom od nieważnej umowy wzajemnej, jest dopuszczalność dokonania potrącenia w pierwszym przypadku przez dowolną stronę nieważnej umowy i brak takiej możliwości w drugim przypadku ze względu na różnorodność świadczeń. Ochrona banku przed niewypłacalnością konsumenta nie jest dostatecznym argumentem do stosowania zatrzymania per analogiam. Gdyby kierować się przesłanką niewypłacalności dłużnika, to można by rozszerzyć stosowanie prawa zatrzymania na prawie każdy stosunek cywilny, w którym wypłacalność jednej ze stron może być zagrożona. Tymczasem, z woli ustawodawcy, stosowanie zatrzymania ograniczono do określonych w ustawie przypadków. Jednocześnie bank ma skuteczne instrumenty, aby chronić się przed niewypłacalnością konsumenta: potrącenie obu wierzytelności, a w pozostałym zakresie - gdyby wierzytelność banku była wyższa - wniosek o zabezpieczenie roszczenia w trybie przepisów kodeksu postępowania cywilnego, w szczególności przez ustanowienie hipoteki na nieruchomości, na której ustanowiono hipotekę zabezpieczającą nieważną umowę kredytu.

Sąd podziela też ocenę możliwości skorzystania przez bank z prawa zatrzymania przedstawioną w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 30 maja 2023 r. sygn. akt I ACa 628/23. Sąd w rozpoznający apelację wniesioną w ww. sprawie w uzasadnieniu wyroku stwierdził m.in. że „złożenie zarzutu zatrzymania podlega kontroli sądu oraz nie oznacza automatycznego jego uwzględnienia. Natomiast uwzględnienie takiego zarzutu może zostać uznane za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.), albowiem w rozpoznawanej przez sąd sprawie powodowie musieliby zwrócić pozwanemu kwotę, którą otrzymali od banku, a potem czekać, aż pozwany zwróci im kwotę niższą z tytułu spłat rat kredytu. Najprawdopodobniej powodowie nie mają takiej kwoty, a więc musieliby zaciągać kredyt na ten cel, a to z kolei wiązałoby się dla nich z kolejnymi kosztami”. Podobna sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie bowiem kwota dochodzona pozwem jest zbliżona do kwoty udzielonego kredytu.

Ponadto taka forma ochrony interesów pozwanego, który może skorzystać z zarzutu potrącenia jest sprzeczna z istotą ochrony konsumenckiej wynikającej z dyrektywy 93/13 (Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 22 kwietnia 2022 r. sygn. akt VI ACa 395/21) oraz znacząco utrudni powodom, jako konsumentom zrealizowanie ich roszczeń finansowych wobec pozwanego banku.

Zważywszy na powyższą argumentację sąd uznał zarzut zatrzymania za nieuzasadniony i nie podlegał on uwzględnieniu.

Skoro świadczenia spełnione na poczet umowy kredytu przez powodów w trakcie trwania małżeństwa od daty zawarcia umowy kredytu do daty prawomocnego rozwiązania ich małżeństwa zostało zakwalifikowane jako świadczenie nienależne, to na skutek ustania pomiędzy nimi ustroju małżeńskiej wspólności ustawowej wierzytelność z tego tytułu przekształciła się w wierzytelność udziałową – w udziałach dla każdego z powodów po 1/2, co wynika wprost z art. 43, 46 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Na skutek ustania wspólności ustawowej małżeńskiej powstaje z mocy prawa wspólność – współwłasność w tym majątku w częściach równych (art. 43 k.r.o.). Dalej z ustaleń faktycznych wynika, że do zwolnienia powódki przez bank z długu powodowie spłacali kredyt wspólnie, powodom za ten okres przysługuje wierzytelność z tytułu nienależnego świadczenia po połowie (art. 379 k.c.). Odnosi się to również do płaconych wspólnie przez powodów składek na ubezpieczenia. Natomiast od daty zwolnienia powódki z długu raty kredytu spłacał samodzielnie powód i za ten okres wyłącznie jemu przysługuje roszczenie o zwrot świadczenia nienależnego.

Wysokość roszczenia powodów o zapłatę nie budziła wątpliwości Sądu, gdyż wynika z zaświadczenia Banku z dnia 02 czerwca 2022 r. (k. 44 – 48.)

Skoro z ww. zaświadczenia w powiązaniu z pozostałym materiałem dowodowym wynika, że powodowie wspólnie zapłacili 59.972, 30 zł i 45.884,16 CHF, każdemu z nich należy się osobno połowa tych kwot, zaś powodowi dodatkowo kwota 8.370,94 CHF, którą zapłacił już samodzielnie.

Odnosząc się do zarzutów strony pozwanej o braku podstaw do zasądzenia na rzecz powodów zwrotu kwoty uiszczonych przez nich składek z tytułu ubezpieczenia pomostowego kredytu i ubezpieczenia niskiego wkładu własnego, sąd przytoczonej przez nią argumentacji nie podziela. Ustalenie nieistnienia umowy rozciąga się na wszystkie jej postanowienia, w tym postanowienia zawarte w § 6 umowy dotyczące zabezpieczenia kredytu ww. ubezpieczeń. (...) stanowiły dodatkową formę zabezpieczenia kredytu i zgodnie z § 13 ust. 2, 4 i 5 opłaty z ich tytułu ponoszone były przez kredytobiorców na rzecz pozwanego banku. Potwierdza to też zaświadczenie z 02 czerwca 2022 r. wydane przez stronę pozwaną. Nie jest przekonywująca argumentacja strony pozwanej, że dzięki takiemu rodzajowi zabezpieczenia kredytobiorcy, którzy nie mieli ku temu od odpowiedniej zdolności uzyskiwali kredyty. Można to też ująć inaczej, że dzięki takim formom zabezpieczenia banki pozyskiwały dodatkowych klientów, przerzucając na nich koszty z tym związane. Zatem zdaniem Sądu w związku z nieistnieniem umowy kredytu powodowie mieli prawo domagać się ich zwrotu ww. składek od pozwanego.

Stosownie do art. 481§1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Natomiast w myśl zdania pierwszego § 2 art. 481 k.c., jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie. Opóźnienie ma miejsce wówczas, gdy dłużnik nie spełnia świadczenia pieniężnego w terminie. Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy. Zgodnie z art. 455 k.c., jeśli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Powodowie dokonali tego częściowo reklamacją z dnia 16 sierpnia 2022 r. Powodowie wówczas wezwali stronę pozwaną do niezwłocznej zapłaty kwot 59.972,30 zł, 4.80648 zł i 54.255 CHF. Wezwanie nie obejmowało zatem całości kwot dochodzonych w pozwie. Strona pozwana w piśmie z dnia 16 września 2022 r. rozpatrzyła negatywnie reklamację powodów (k. 62). W tej sytuacji zdaniem sądu powodom należały się od ww. kwot odsetki ustawowe za opóźnienie liczone od dnia następnego od dnia rozpatrzenia reklamacji. Odsetki ustawowe od pozostałych kwoty, które nie zostały objęte ww. reklamacją powodów, zasądzone zostały od dnia 20 grudnia 2022 r., gdyż w dniu 19 grudnia 2022 roku doręczono stronie pozwanej odpis pozwu (k. 68) i dopiero wówczas strona pozwana mogła zapoznać się z rozszerzonym żądaniem powodów.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd orzekł jak w punktach II-V sentencji wyroku.

Częściowe nieuwzględnienie żądania pozwu w zakresie odsetek od należności głównych, z omówionych powyżej powodów, skutkowało oddaleniem dalej idącego żądania w tym zakresie, o czym orzeczono w punkcie VI sentencji wyroku.

Roszczenie główne zostało rozpoznane i uwzględnione w zdecydowanej części, stąd brak było podstaw do rozpoznania w niniejszym procesie żądania ewentualnego.

Ponieważ strona powodowa uległa jedynie w niewielkiej części swojego żądania, tj w zakresie żądania odsetek, o kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie VII sentencji wyroku na podstawie art. 100 zdanie 2 k.p.c. nakładając na stronę pozwaną obowiązek ich zwrotu powodom. Na koszty te ustalone w oparciu o art. 98 § 2 i 3 k.p.c. złożyły się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 1.000,00 zł, wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika w kwocie 10.800 zł, ustalone na podstawie § 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 265). Zasądzona na rzecz powodów kwota tytułem zwrotu wynagrodzenia pełnomocnika będącego radcą prawnym została ustalona w wysokości nie przekraczającej stawki minimalnej określonej w § 2 pkt 7 ww. rozporządzenia, gdyż pomimo rozbudowanej argumentacji jurydycznej przytoczonej w pozwie, niniejsza sprawa nie ma charakteru precedensowego i jednostkowego. Stanowi jedną z wielu spraw wniesionych do sądu w związku z klauzulami niedozwolonymi w umowach kredytu indeksowanych/denominowanych do franka szwajcarskiego i nie jest od nich bardziej skomplikowana pod względem faktycznym bądź prawnym. Tym samym argumentacja zawarta w pozwie ma charakter powtarzalny i nie wymagała zwiększonego nakładu pracy pełnomocnika w stosunku do innych spraw tego rodzaju.